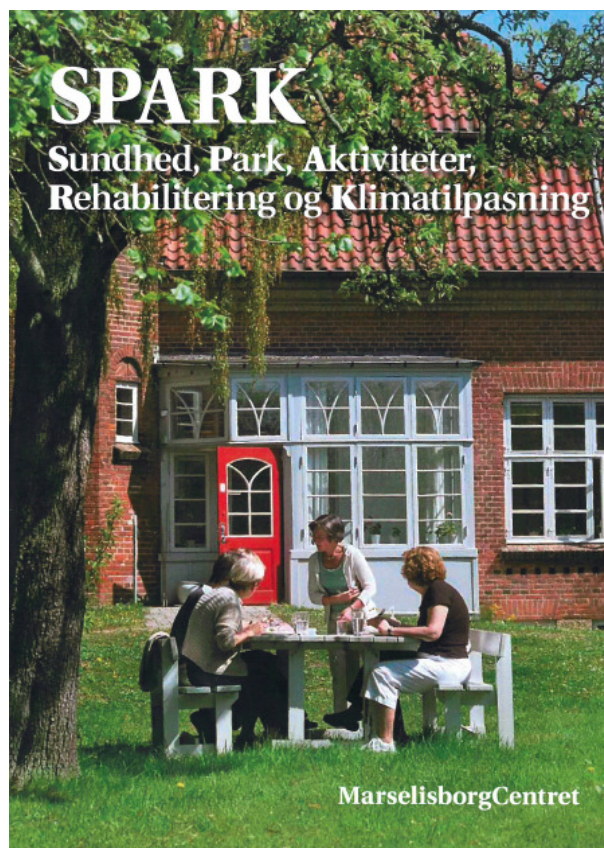

SPARK- MarselisborgCentret

Prospekt

MarselisborgCentret – oktober 2015

Indhold

1. Projektformål.....	3
2. Baggrund.....	3
3. Foranalyserne.....	5
Principper og mål for udviklingen af SPARK.....	7
4. SPARK potentialer for rehabilitering og sundhed.....	9
5. SPARK potentialer for klimatilpasningsløsninger.....	10
6. SPARK potentialer for social bæredygtighed.....	12
7. Strategier som SPARK understøtter.....	14
8. SPARK Organisering.....	17
9. SPARK Økonomi og drift.....	19

1. Projektformål

SPARK er akronym for Sunde Park Aktiviteter Rehabilitering og Klima.

Formålet med SPARK er at skabe et nyt, levende byrum i og omkring MarselisborgCentret, der dels imødekommer behovet for udendørs rehabiliteringsaktiviteter til centrets brugere, dels behovet for en helstøbt klimatilpasningsindsats i området. Disse behov forenes ved anlægning af en ny offentlig park, der tilmed har potentiale til at øge den sociale inklusion ved at skabe møder mellem MarselisborgCentrets brugere, og de mange beboere i bydelen.

Projektet giver dermed en løsning på tre problemstillinger:

- Mangel på udendørs rehabilitering for brugerne
- Markant større regnmængder i de kommende år som følge af klimaforandringer
- Mangel på grønne, rekreative arealer i kvarteret

SPARK vil styrke borgernes sundhed, trivsel og livskvalitet – både for borgere i nærområdet og for borgere som deltager i en rehabiliteringsindsats på MarselisborgCentret. Men også understøtte kommunen og regionens ambitioner om innovativ byudvikling og klimatilpasning med dobbeltværdi.

Områdets bynære placering, tilstedeværelsen af et stort rehabiliteringsfagligt forsknings- og praksismiljø kombineret med en planlagt universitetsklinik på MarselisborgCentret, skaber mulighed for at udvikle et nyt forskningsfelt med fokus på kombinationen af rehabilitering, klimatilpasning og social bæredygtighed. Forskningen kan blandt andet skabe viden om driftsmodeller samt viden om løsninger, der kombinerer leg og læring med klimatilpasning.

SPARK er en mulighed for i én samlet løsning at skabe et sted, der kobler mennesker og sundhed med natur og miljø - et sted der producerer praksisnær viden og merværdi for bydelen og de involverede institutioner og virksomheder. Dermed kan projektet også indfri et forretningsmæssigt potentiale mhp. viden, vækst og eksport.

SPARK realiserer tre ting i én fælles løsning:

- **Rehabilitering** udføres i et 'state of the art' udemiljø, der skaber merværdi for både mennesker og miljø.
- **Klimatilpasningsløsninger**, der foruden biodiversitet og rekreative elementer også indarbejder sundheds-, rehabiliterings- og inklusionselementer.
- **Social bæredygtighed** og mulighed for social inklusion, rehabilitering sundhedsfremme og forebyggelse - et mødested hvor fællesskab er i centrum.

2. Baggrund

Den grundlæggende tænkning i SPARK er at etablere klimatilpasningsløsninger med merværdi, hvor de tekniske anlæg indgår i samspil med rehabilitering, aktivitet og smukke rekreative byrum og omvendt. Målet er at få udnyttet de penge, der i de kommende år skal investeres i klimatilpasning bedst muligt.

På baggrund af gennemførte foranalyser er der truffet beslutning om, at SPARK er realistisk og meningsfuldt at realisere.

Området består af Marselisborg Hospitalspark – en offentlig park og MarselisborgCentret - den røde by. Hospitalsparken fungerer som et selvstændigt offentligt parkrum og er rumligt adskilt

fra resten af området med beplantning og en vej. Den røde by fremstår i dag velholdt og karakterfuld - bygningsområdet huser mere end 20 separate byrum samt et vejanlæg, som primært udnyttes til parkering.

Baggrund for etableringen af SPARK understøttes af formålet med MarselisborgCentret og vice versa. Charteret for MarselisborgCentret er formuleret således:

- MarselisborgCentret er etableret i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Region Midtjylland med det formål at udvikle et center, hvor der skabes størst mulighed for synergi mellem offentlige og private organisationer, samt institutioner fra sundheds-, social og beskæftigelsesområdet. MarselisborgCentret skal medvirke til at udvikle rehabilitering på lokalt, regionalt, nationalt og i internationalt perspektiv. Centret skal gennem det samlede virke af de tilstedeværende organisationer skabe sammenhæng mellem praksisfeltet samt forsknings- og udviklingsaktiviteter i et tværfagligt perspektiv.

FAKTA

15.000 beboere indenfor en radius af 500 meter fra MarselisborgCentret

10.000 mennesker besøger ugentlig stedet

450 frivillige i brugerorganisationer/foreninger bruger faciliteterne

350 ansatte har deres daglige gang på centret

25 organisationer har adresse på MarselisborgCentret

70.000 m² samlet areal

42.000 m² grønt areal

15.000 m² befæstede arealer

13.000 m² tagflader

140 enkeltstående træer

6 bunkeranlæg

25 selvstændige byrum med forskellige karakteristika, form, funktion og potentiale

3. Foranalyserne

De gennemførte analyser og kortlægningsarbejder viser, at der er store muligheder, men også udfordringer, ved at koble rehabilitering, klimatilpasning og social bæredygtighed.

Alle involverede og tilstedeværende fagligheder og interessenter omkring MarselisborgCentret udgør en helt enestående mulighed for at foretage denne kobling. Klimatilpasningsløsninger etableres med fokus på anvendelighed i forhold til rehabilitering og træning, når der ikke er behov for anlægget til håndtering af regnvand.

Der er gennemført en række foranalyser med fokus på mennesker, miljø, økonomi og drift. Resultaterne kan ses i den udarbejdede rapport, der blev afsluttet i foråret 2015.

Samarbejdspartnere i foranalyserne: MarselisborgCentret, Region Midtjylland, Aarhus Kommune/Center for Byens Anvendelse, Aarhus Vand med økonomisk støtte fra Realdania.

Oversigt over de gennemførte analyser.

Foranalyse	Ansvarlig
Interessent analyse, Kulturhistorisk analyse og Økonomisk analyse	MarselisborgCentret
Demografisk undersøgelse	Center for Byens Anvendelse; Aarhus kommune og MarselisborgCentret
Analyse af social bæredygtighed	Teknologisk Institut
Analyser af biodiversitet	Naturhistorisk Museum
Tilgængelighedsanalyse	Statens Byggeforsknings Institut
Analyse af potentiale for klimatilpasning og LAR	Orbicon
Byrumsanalyser	Møller & Grønborg

Foranalyserne peger på et behov for at åbne området op i forhold til naboer og institutioner i nærområdet samt at binde de fysiske rum sammen til en helhed og øge den fysiske og mentale tilgængelighed til området. Anvendelsespotentialet er stort, da der bor ca. 15.000 mennesker indenfor ca. 5 minutters gang fra området, heraf mange uden adgang til grønne byrum tættere på end MarselisborgCentret. Endvidere har projektet potentiale med hensyn til at udvikle teknologier både indenfor rehabilitering og indenfor regnvandshåndtering, der kan skabe vækst og eksport for de involverede parter.

På baggrund af de gennemførte analyser har vi på tværs af undersøgelserne udvalgt nedenstående centrale temaer:

3.1 Byrum, klimatilpasning og tilgængelighed

Området har potentiale til udover at være verdens første udendørs rehabiliteringsklima anlæg at blive et stort rekreativt og kulturelt aktiv for bydelen. De 25 byrum giver mulighed for afprøvning af specifikke klimatilpasningsløsninger i en helhed. Målet er sammenhæng og tilgængelighed i forhold til de vigtigste af de 25 byrum. Der skal være "noget at gå til" og "noget at komme efter" i byrummene som fx en rehabiliteringsbane eller en big size regnvandsmåler.

Potentialet kan i forhold til det fysiske byrum samles til;

- 1) at integrere klimatilpasningsløsninger med rehabiliteringsfaciliteter
- 2) at integrere parkområdet ved Skanderborgvej i rehabiliteringen
- 3) at gøre hele området mere tilgængeligt og den røde by mere offentlig
- 4) at integrere de sydlige arealer ved Kongsvangs Alle med de øvrige områder
- 5) at sikre helhed, sammenhæng og tilgængelighed mellem de 25 byrum inklusiv sammenhæng mellem den offentlige park og den røde by, herunder en parkeringsstruktur, der vil passe ind i denne helhed

Klimatilpasningsanalyserne kortlægger de områder, hvortil der kan ledes vand, og angiver også hvor store vandmængder, der kan forventes. Klimatilpasningsfaciliteter kan håndtere og lede regnvandet frem til de ønskede spots. De forventede regnmængder har et omfang som tilsiger, at det er realistisk at etablere et modelanlæg.

Mange af de konkrete rehabiliteringsindsatser forventes at foregå i umiddelbar nærhed af bygningerne. Derfor er det nødvendigt med fuld tilgængelighed tæt på bygningerne og rundt i hele området. Anvendelsen af de enkelte faciliteter kan have varierende tilgængelighed.

I forhold til adgang og tilgængelighed er det en særlig udfordring både at flytte biler og parkeringspladser væk fra de centrale områder, at etablere faciliteter til rehabilitering og klimatilpasning og samtidig sikre at brugerne, der har bevægelseshandicap kan komme frem til de bygninger, hvor de har ærinder. Tilgængelighed omhandler både bygninger og udendørsfaciliteter, ligesom området skal kunne benyttes alle døgnets timer, alle ugens dage og på alle tider af året.

De mange klimatilpasningsindsatser, der skal udvikles og implementeres, er således både en tilgængelighedsmæssig udfordring, men også en mulighed for at udvikle og udforme faciliteterne på en måde så de fremmer rehabilitering og social bæredygtighed.

3.2 Inklusion, inddragelse og fællesskab

I forhold til den sociale analyse og social bæredygtighed viser foranalyserne tre temaer med følgende underpunkter:

1. Behov for aktivitet, udfoldelse, bevægelse
 - a. Et sted med plads og mulighed for "Leg og læring" samt mulighed for "Motion, rehabilitering og bevægelse"
 - b. Multifunktionelle og fleksible rum og faciliteter
2. Mentale og æstetiske behov
 - a. "Noget andet og mere" end blot en renoveret park; noget banebrydende og attraktivt, som kan trække folk til..
 - b. Et "Åbent, æstetisk og indbydende" område
 - c. Mere "Natur og øget biodiversitet"
3. Sociale og relationelle behov knyttet til et fællesskab
 - a. "Et sted for alle"; fx alle generationer og samfundslag samt et ønske om "Fællesrum og oaser"

Det forventes, at anlæggets udformning kan understøtte alle tre temaer. Desuden er der identificeret behov i den sociale analyse, der byder på særlige udfordringer i forhold til at etablere klimatilpasningsfaciliteter. Disse behov knytter alle an til punkt tre; "Sociale og relationelle behov knyttet til et fællesskab". Det drejer sig om:

1. Tilgængelighed
2. Tryghed
3. Muligheder for at bringe husene/partnerne sammen.

På det organisatoriske niveau viser foranalyserne at koblingen mellem rehabilitering og etablering af klimatilpasningsløsninger og social bæredygtighed i projektet har et stort potentiale i forhold til de kommunalt og regionalt vedtagne strategiske indsatsområder.

Der er ligeledes et stort brugerinddragelses- og samskabelsesperspektiv både i forhold til de partnere, der har adresse på MarselisborgCentret men også i forhold til naboer og handicap- og rehabiliteringsmiljøer på både lokalt, regionalt og nationalt niveau.

Inklusionspotentialet i SPARK er stort – muligheden for at etablere tilgængelige og handicapvenlige faciliteter, der virker attraktive på borgere uden handicap, giver en mulighed for "omvendt" inklusion. Desuden er perspektivet med hensyn til etablering af nyttejobs og frivillige netværk i forbindelse med driften af området en mulighed for at skabe et sted med plads til alle.

Der er i analyserne identificeret potentiale for at skabe platforme, der bygger bro mellem leg og træning bl.a. mellem generationer. Aktiviteter baseret på tilstedeværelsen af vand kan virke samlende og dermed give mulighed for at etablere et naturvidenskabeligt lærings- og oplevelsesrum.

Principper og mål for udviklingen af SPARK

Der findes ikke eksisterende anlæg som SPARK, derfor fordrer projektet i forbindelse med konkurrencen en grundig udviklings- og innovationsfase, der med udgangspunkt i foranalyserne og behov identificeret i samskabelsesprocesser sigter mod og forholder sig til SPARK's potentialer ud fra nedenstående principper:

- De enkelte faciliteter skal appellere til flere målgrupper på samme tid.
- Faciliteterne skal stimulere til fællesskab, engagement, dialog og samvær.
- Anvendelige og tilgængelige faciliteter til alle former for funktionsevne-nedsættelser skal være tilgodeset i det samlede projekt.
- Alle faciliteterne skal udfordres på at indeholde elementer af både klimatilpasning, rehabilitering og social bæredygtighed.
- Placering af de enkelte faciliteter skal geografisk samtænkes med hvor de primære målgrupper og faglige miljøer er placeret og har til huse på området.
- Udviklingsprocessen og etableringen skal sikre ejerskab til SPARK.
- Involvering af lokalområdets beboere samt partnere i MarselisborgCentret.
- Fremtidige driftsvilkår og driftsøkonomi for de enkelte anlæg skal være velbeskrevet.

3.3 Principper for helhedsplan

1. Der udarbejdes med afsæt i ovenstående principper en helhedsplan, der binder området og samtlige faciliteter sammen. Helhedsplanen skal indeholde bud på:
 - a. hvordan mennesker og vand kommer rundt til alle byrum og faciliteter.
 - b. hvordan det eksisterende naturindhold i området bevares og udvikles i samspil med de øvrige funktioner der skal indpasses i helhedsplanen
 - c. hvordan øges biodiversiteten og hvordan får vi mere natur ind i byen/området
 - d. hvordan området kan åbnes fysisk og mentalt op for omverdenen og gøres mere tilgængeligt.
 - e. hvordan helårsbrug er muligt fx via overdækkede områder.
 - f. hvordan området kan gøres mere trygt at færdes i om aftenen fx via bedre belysning og mere åbne områder.
 - g. hvordan visuelle invitationer kan indbyde til, at folk træder ind i og opholder sig i 'den røde by' og SPARK-området i øvrigt
 - h. hvordan bunkeranlæggets funktion kan gentænkes, således at den kan få en 'aktiv' funktion.
 - i. hvordan der opnås ejerskab blandt områdets beboere og MarselisborgCentrets partnere

- j. hvordan flest mulige af de resultater, der er identificeret i den sociale analyse, kan imødekommes.
 - k. hvordan områdets særlige kendetegn med den unikke kombination af offentlige og semi-offentlige rum kan bibeholdes eller styrkes.
 - l. hvordan en model for en ny parkerings – og vejstruktur kan integrerer områdets forskellige rum og binde dem bedre sammen. Et af virkemidlerne kan være at reducere antallet af parkeringspladser. Det kan indebære at parkeringspladser sløjfes eller flyttes
2. For at SPARK kan levere de ønskede bæredygtige og brede løsninger, forudsættes der i udviklingen og etableringsfasen et samarbejde mellem følgende interessenter:
- a. Aarhus kommune og Region Midtjylland
 - b. Magistraten Teknik og Miljø (MTM), Magistraten for Sundhed og Omsorg (MSB) Borgmesterens afdeling
 - c. Kommunale og regionale myndigheder og civilsamfund; privatpersoner, borgergrupper, foreninger mv
 - d. Forskellige professioner; de fagligheder der knytter sig til projektets partnere, sundhed, social og beskæftigelsesområdet, teknik og miljø
 - e. Praksis og forskning; de 20 partnere på MarselisborgCentret og Forskning og Udvikling MarselisborgCentret
 - f. Forskellige handicapgrupper; blinde og svagtseende, bevægelseshandicappede og mennesker med kognitive funktionsnedsættelser og disse gruppers bruger- og interesseorganisationer
 - g. Mennesker med og uden handicap
 - h. Børn, unge voksne og ældre

3.4 Mål for SPARK

SPARK har som overordnet **resultatmål** at udvikle en fælles bypark, der tackler alle tre problemstillinger på samme tid, og skaber synergier imellem dem.

Dertil kommer en række **langsigtede effektmål** om dels at mindske den sociale ulighed i sundhed gennem øget bevægelse og ophold i naturen, dels at fremme inklusionen på tværs af grupper, dels at skabe basis for praksisnær forskning og eksportfremme i klimatilpassede rehabiliteringsindsatser med det første anlæg i verden af sin art.

I de følgende tre afsnit uddybes, på baggrund af foranalyserne, principper for SPARKs potentialer indenfor

1. rehabilitering og sundhed
2. klimatilpasning
3. social bæredygtighed

Der er beskrevet såvel resultatmål samt effektmål til de enkelte delafsnit.

4. SPARK potentialer for rehabilitering og sundhed

4.1 Rehabilitering i udearealer

SPARK rummer et stort potentiale for at nytænke rehabiliteringsindsatser ved at inddrage uderummet. Uderummet vil i modsætning til indendørsfaciliteter være tilgængelige 24/7/365. Faciliteterne vil endvidere styrke sundhedsfremmeindsatsen og den sygdomsforebyggende indsats.

Effektmål: Området anvendes af flere, både dag, aften og weekender.

SPARK vil muliggøre indretning af specifikke uderum til de forskellige målgrupper, der kommer på MarselisborgCentret; det kan dreje sig om særlige faciliteter til børn med bevægelseshandicap, til svagtseende og blinde, og faciliteter der kan anvendes i forbindelse med ortopædkirurgisk genoptræning samt udendørsfaciliteter i forbindelse til neurorehabilitering.

Resultatmål: Der er etableret rehabiliteringsfaciliteter til de nævnte målgrupper.

Effektmål: Mere rehabilitering gennemføres udendørs.

Effektmål: Faciliteterne anvendes både af de specifikke målgrupper og byens borgere.

Organisationerne og borgerne i rehabiliteringsforløb vil med SPARK have rehabiliterende udearealer, der kan optimere eksisterende rehabiliteringsforløb, og der vil være en stor transferværdi for den træning, der foregår i en fagprofessionel setting til borgernes hverdagsliv med have og friluftaktiviteter i eget nærområde.

Effektmål: alle organisationer har i 2020 tilbud om ude træning. Flere rehabiliteringsforløb indeholder elementer af uderehabilitering.

4.2 Inklusion, tilgængelighed og inddragelse

Der vil være et inklusionsfremmende element i det faktum, at SPARK faciliteterne bliver etableret i offentlige og semioffentlige rum.

Effektmål: SPARK faciliteterne anvendes på tværs af handicapgrupper og anvendes både af mennesker med handicap og mennesker uden handicap.

Effektmål: alle faciliteter er inklusionsfremmende.

Fra andre sammenhænge er det kendt at anlæg med stor grad af tilgængelighed for mennesker med bevægelsehandicap, som er afhængige af kørestol, rollator mv., blinde og svagtseende og mennesker med orienteringsudfordringer også medfører øget anvendelighed og brug for andre grupper fx småbørnsfamilier med barnevogn og børn på trehjulede cykel mv. Den store tilgængelighedsgrad forventes at virke omvendt inkluderende.

Resultatmål: Total tilgængelighed rundt på området, divergerende udfordringer i de enkelte rum.

Effektmål: Området vil være mere besøgt, og flere besøgende vil benytte faciliteterne.

Den planlagte inddragelses- og samskabelsesproces i planlægnings- anlægs- og driftsfasen vil virke sundhedsfremmende.

Effektmål: inddragelsesprocessen er baseret på principper om aktivt medborgerskab.

Udviklingen af de konkrete løsninger og faciliteter kan kvalificeres gennem inddragelse af de borgere der kommer på MarselisborgCentret, brugere af den offentlige Hospitalspark og de konkrete faglige miljøer, der findes på centret.

Effektmål: inddragelse af borgere og fagfolk er baseret på principper om aktivt medborgerskab

4.3 Samarbejde på tværs

Fagligt vil det være inspirerende og udviklende for partnerne på MarselisborgCentret at møde andre fagligheder og handicapgrupper, der foretager uderehabilitering.

Effektmål: der er i 2017 etableret et lokalt forankret videnskabeligt netværk med fokus på uderehabilitering. Erfaringer og viden om uderehabilitering formidles ved den nationale rehabiliteringskonference i 2018.

Effektmål: Arbejdsmiljøet og arbejdsglæden fremmes som følge af, at man med de nye løsninger og teknologier kan gennemføre nye og anderledes aktiviteter med de borgere, som har brug for rehabiliteringsforløb af forskellig slags.

4.4 Forskning og viden udvikling

Med egen forsknings- og udviklingsafdeling samt den påtænkte universitetsklinik indenfor rehabiliteringsforskning på MarselisborgCentret, vil det være nærliggende at etablere et nyt forskningsfelt med fokus på rehabiliterende udearealer.

Effektmål: der er i 2020 igangsat 2 ph.d.-projekter i relation til SPARK.

Effektmål: Uderehabilitering er tema på verdenskongressen for rehabilitering i 2020.

Effektmål: Den nye viden om udebaserede løsninger, vil vi i samspil med projektets samarbejdspartnere sikre, bliver brugt proaktivt mhp. realisering af byrum andre steder både lokalt og internationalt for derved at bidrage til at maksimere den sundheds-/klima-/erhvervsudviklingsmæssige effekt af projektet.

4.5 Rehabilitering og drift af anlægget

Driften af anlægget rummer beskæftigelsesmuligheder for mennesker med nedsat funktionsevne samt mulighed for oprettelse af socialøkonomiske virksomheder mhp. drift af området.

Effektmål: der afprøves driftsmodeller, der rummer beskæftigelsesmuligheder for mennesker med funktionsnedsættelser. Driften varetages af socialøkonomiske virksomheder eller frivillige borgergrupper.

Det forventes at de nyudviklede tekniske SPARK faciliteter til rehabilitering, der kombinerer teknik, funktion og æstetik har et potentiale for virksomheder mhp. vækst og eksport.

Effektmål: Lokale og regionale virksomheder udvikler produkter til markedet.

5. SPARK potentialer for klimatilpasningsløsninger

5.1 Attraktive og multifunktionelle byrum

Byrummene tæt på bygningerne udvikles til primært at understøtte rehabiliteringsindsatserne og håndtere regnvand fra mindre arealer. Byrummene i parken skal håndtere regnvand fra de største arealer samt invitere til, at rehabilitering foregår i det offentlige rum. Fælles for alle områdets 25 byrum er, at de kan være til nytte for beboerne i nærområdet i kraft af at de indeholder muligheder for rekreation, leg, samvær, bevægelse og fysisk aktivitet.

Resultatmål: alle byrum skal dimensioneres, så de kan håndtere op til en 5 års hændelse for normal regn samt kan håndtere en 100 års hændelse for skybrud.

Effektmål: muligheder og aktivitetsniveau øges, hvad angår et eller flere af flg. elementer rekreation, leg, samvær, bevægelse og fysisk aktivitet. Flere besøger området og anvender SPARK byrummene.

Et tilgængeligt og inviterende stiforløb er en forudsætning for at binde området sammen og sikre adgang til de nye SPARK faciliteter, både i den røde by med de store bygningskulturelle

værdier og de grønne byrum i centrum og i periferien. Stien skal give mulighed for at transportere både vand og mennesker.

Resultatmål: der anlægges en sti rundt i området til transport af mennesker og vand

Effektmål: Stien bidrager til, at flere benytter hele området. Der er flere borgere og mere liv i hele området - både parken og den røde by 24/7.

For at fremme helårsbrug og mulighed for samvær bør der etableres overdækkede områder eller andre faciliteter, der kan rumme større fællesarrangementer.

Resultatmål: der etableres et større overdækket areal, og der gennemføres arrangementer for nærområdets beboere og andre.

Effektmål: helårsbrug af området er stigende.

5.2 Samarbejde, inddragelse og tilgængelighed

Den forventede merværdi, som de tekniske anlæg forventes at tilføre byrummet, vil åbne op for og udfordre den sektorbaserede udvikling af byen. Fx når forsyningsselskabernes faciliteter til håndtering af regnvand bliver multifunktionel og tilfører byrummet sundheds- og aktivitetsmuligheder, æstetik og øget biodiversitet – så bevæger anlæggene og interesserne sig på tværs af "det grønne område", "det sundhedsfaglige område", "det forsyningsmæssige" område" og det "kulturelle område".

Effektmål: SPARK vil være et varetegn, blikfang og symbol på samarbejde på tværs af magistrater, sektorer og fagligheder samt mellem myndigheder og borgerne.

Det ligger som en præmis i SPARK, at omkostningstunge løsninger til håndtering af regnvand skal have flere funktioner og derved tilføre byen merværdi. Derfor er det en anbefaling og en mulighed, at borgerne gennem SPARK engageres i udvikling af anlægget, og dermed øger sandsynligheden for, at anlægget kommer til at indeholde attraktive funktioner, som borgerne i højere grad er villige til at betale for.

Effektmål: udviklingen af anlægget sker gennem inddragelse af borgerne og gennem samskabelse.

Tilgængeligheden udfordres, når der etableres klimatilpasningsfaciliteter, der kan håndtere og lede regnvandet frem til de ønskede steder. Handicapgrupperne kan i en involverende proces byde ind med ekspertise omkring tilgængelighed og behov, så de etablerede løsninger er hensigtsmæssige og anvendelige for flest mulige målgrupper.

Resultatmål: Området fremstår som totalt tilgængeligt

Effektmål: der er brugerinvolvering i forhold til tilgængeligheds løsninger.

Effektmål: området benyttes af flere borger med funktionsnedsættelser.

5.3 Model og demonstrationsanlæg samt vækst og eksport

SPARK etableres som et model- og demonstrationsanlæg, der kombinerer klimatilpasning, rehabilitering og socialbæredygtighed.

Resultatmål: Et modelanlæg, der kan give driftserfaringer med flere sammenhængende klimatilpasningsløsninger, som i tillæg kan opfylde det primære formål - at håndtere regnvand – og kan anvendes til andre formål, når de står "vandtomme".

Resultatmål: alle faciliteter har både en våd og en tør funktion.

Effektmål: der stilles områder til rådighed for demonstration og afprøvning af nye metoder og materialer, dette kan være permeable belægninger, hvor der i øjeblikket er barrierer, som gerne må undersøges ift. virkningsgrader, driftsudgifter mm.

SPARK betragtes af Center for Byens Anvendelse som et eksempel på et parkudviklingsprojekt og aktivt medborgerskab. Det forventes, at SPARK kan inspirere til kommende parkudvikling. Da der er tale om et første generationsprojekt med hensyn til kobling af klimatilpasningsindsatser med rehabilitering, forventes det også, at der udvikles løsninger for anlæg og modeller for drift, der har et vækst- og eksportpotentiale, både nationalt og internationalt.

Effektmål: SPARK er et demonstrations- test- og modelanlæg, der inspirerer kommende parkudviklingsprojekter lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.

Effektmål: SPARKs vækst- og eksportpotentiale udnyttes proaktivt i samspil med samarbejdspartnerne.

Det anbefales, at flere af SPARK faciliteterne får en karakter, så de kan medvirke til at fremme biodiversiteten og det grønne element i byen.

Effektmål: SPARK fremmer biodiversiteten.

6. SPARK potentialer for social bæredygtighed

6.1 Tværfagligt samarbejde

Der er udtrykt et ønske fra organisationerne på MarselisborgCentret om, at de gerne vil anvende udearealerne på tværs af institutionerne samt et ønske om at åbne området op i forhold til lokalområdet.

Effektmål: 8 organisationer har i 2020 udendørs rehabiliteringstilbud, der gennemføres aktiviteter rettet mod lokalområdet og flere af lokalområdets beboere benytter området.

Effektmål: Flere lokale netværk/grupper gennemfører organiserede og lejlighedsvis aktiviteter/events på området fx udendørs yoga, mindfulness eller fysiske og kulturelle aktiviteter.

6.2 Samarbejde mellem MarselisborgCentret og civilsamfundet

Det vurderes, at det vil være muligt bl.a. via den forskning, der planlægges, at identificere og udvikle nye modeller for samarbejde mellem civilsamfund og myndigheder funderet på forpligtende fællesskaber.

Effektmål: der udvikles og afprøves modeller for samarbejde mellem civilsamfund og myndigheder.

Der er særligt fokus på, hvordan lokalområdet og MarselisborgCentret kan spille sammen på nye måder og derved blive attraktive for hinanden. SPARK rummer store muligheder for at engagere enkelte borgere, institutioner, foreninger og civilsamfundet i udviklingen af de konkrete faciliteter – dette vil kvalificere de enkelte løsninger og medvirke til at skabe et lokalt engagement og ejerskab til SPARK og MarselisborgCentret. Naboer er en central partner i projektet.

Effektmål: SPARK er rammen for samarbejde mellem civilsamfund og MarselisborgCentret, der gennemføres årlige SPARK-arrangementer, hvor lokalsamfundet deltager. Der er etableret en borgergruppe; MarselisborgCentrets Venner.

Da den arbejdsmæssige og professionelle anvendelse af området primært finder sted på hverdage mellem kl. 8-16, vil områdets 25 grønne byrum udgøre et attraktivt og rekreativt udeareal og et samlingssted for nærområdets beboere og foreninger i aftentimerne og i weekender. Den ledige kapacitet og anvendelsespotentialet kan benyttes til fx "lommekonserter", markedsfaciliteter for opcoming socialøkonomiske virksomheder, der har

fokus på bæredygtighed, overnatning i telt, leg og bevægelse samt udendørs "lørdagsyoga" mv.

Effektmål: lokalsamfundet gennemfører årlige aften- og weekendarrangementer med relation til SPARK.

6.3 Drift og socialbæredygtighed

Det er et af projektets potentialer i forhold til den efterfølgende drift, at det er muligt at udvikle og afprøve modeller for samarbejde, der involverer både handicapgrupper, civilsamfund, faglige miljøer indenfor rehabilitering og myndigheder i øvrigt i driften af faciliteterne. Fx socialøkonomiske virksomheder.

Effektmål: der udvikles og afprøves modeller for driften af området, der involverer handicapgrupper og civilsamfund, og der etableres et netværk; MarselisborgCentrets Venner.

Forskningstilknytning og videnudvikling i forbindelse med projektet forventes også at kvalificere driften og medvirke til udvikling af driftsmodeller, der har fokus på projektets grundlæggende værdier.

Effektmål: der påbegyndes et forskningsprojekt i 2017 med fokus på driftsmodeller.

6.4 Platforme der styrker social bæredygtighed

Byhaverne i parken mod Skanderborgvej er et godt eksempel på aktiviteter og faciliteter, der stimulerer til dialog og samvær – mange stopper op og tale med "havefolket", når de dyrker deres haver i weekender og om aftenen. Området bliver således et mødested for bydelens beboer, der taler med hinanden. I SPARK tilstræbes det at indarbejde denne "dialog, samtale og mødesteds-funktion" i flest mulige faciliteter. Den samme funktion ses i forbindelse med luftning af hund, og når man er sammen med børn.

Resultatmål: der etableres SPARK faciliteter, der kan stimulere og styrke dialogen og mødet mellem mennesker og fremme socialbæredygtighed.

For at sikre den største grad af ejerskab og engagement blandt partnerne på MarselisborgCentret og blandt bydelens beboer er det afgørende, at faciliteterne til de specifikke målgrupper placeres i umiddelbar nærhed af de bygninger, der er udgangspunktet for rehabilitering. Fx skal faciliteterne i nærheden af bygning 20, hvor der foregår rehabilitering af børn og unge indeholde elementer, der stimulerer leg og tilgodeser denne målgruppe. Ligeledes skal faciliteter til neurorehabilitering placeres hensigtsmæssigt for at sikre størst mulig brug og engagement hos borgere og fagfolk. Ligeledes skal faciliteter med stort islæt af fx rekreative og folkesundhedsmæssige kvaliteter placeres, så bydelens beboer har let adgang. I SPARK vil der også være indlejret mulighed for, at ansatte og borgere kan anvende aktivitetsmulighederne i periferien.

Resultatmål: alle partnere har SPARK-faciliteter "lige udenfor døren", der er udviklet til partnernes primære målgruppe, og faciliteterne benyttes i rehabiliteringsindsatserne.

Effektmål: ved hjælp af de etablerede faciliteter og nudging foregår en større del af rehabiliteringen i uderum, der er placeret længere væk fra parterne.

7. Strategier som SPARK understøtter

En gennemgang af Region Midtjyllands og Aarhus Kommunes politikker, strategier og indsatsområder viser, at der er mange af disse elementer, der vil blive tilgodeset og realiseret via en realisering af SPARK.

Herunder er et udpluk af strategier, politikker og indsatsområder der tilgodeses gennem SPARK.

7.1 SPARK i et kommunalt perspektiv

Sundhedspolitikken

- Sundhedspolitikken skal medvirke til, at borgerne i Aarhus Kommune bliver Danmarks sundeste borgere.
- Fokus på ulighed i sundhed og øget lighed i sundhed.
- Bredt sundhedsbegreb – bl.a. sidestille fysisk og mental sundhed og stort fokus på trivsel som vejen til den individuelle sundhed
- Fire satsningsområder: Lighed i sundhed, de største sundhedsudfordringer (trivsel + KRAM), sammen om sundhed hele livet (samskabelse og partnerskaber) og mere sundhed for pengene (kompetenceudvikling og viden)

Medborgerskabsudvalget

- Det er Medborgerskabsudvalgets opgave at udfordre den kommunale praksis og inspirere til ny praksis på medborgerskabsområdet. Udvalget skal hjælpe byrådet med at finde nye veje for samspillet mellem på den ene side de frivillige borgere, foreninger og virksomheder - og på den anden side, kommunen.

Sports- og fritidspolitik

- Det gennemgående tema for politikken er de mange muligheder for nye relationer og samarbejdsformer inden for sports- og fritidsområdet. Der vil i de kommende år være fokus på at udnytte gensidige potentialer i et udvidet samarbejde mellem foreninger og kommunen. Hensigten er at øge kvaliteten og give sammenhængende løsninger for kommunens mange sports- og fritidsbrugere.

Natur og Miljø området

- Parkprogram for Aarhus - Tæt på mennesker 2010-2019. Hovedformålet med Parkprogrammet er at der skal arbejdes med at øge besøg i lokalsamfundenes byparker og at der skal iværksættes sundhedsfremmende initiativer over hele kommunen. Tilgængeligheden skal forbedres i parkene og den biologiske mangfoldighed skal øges. Udvikling af parkerne skal prioritere miljøet gennem hensigtsmæssig pleje og der skal laves forsøgsordninger med nedsivning af regnvand.
- Aarhus Kommunes Klimatilpasningsplan: Gennem den fysiske planlægning skal det sikres, at byen udvikler sig med vandet, at nye byområder, veje og det åbne land indrettes så de øgede vandmængder ikke gør skade, men i stedet udnyttes til at skabe merværdi.
- Aarhus Kommune. Naturkvalitetsplanen 2013-2030: Formålet med planen er at skabe mere og bedre natur for derved at give plads til et mangfoldigt plante- og dyreliv i Aarhus Kommune. Naturen og den biologiske mangfoldighed skal indgå som et styrkende element i kommunens planlægning, fx i boligområder og grønne områder. Målet om biodiversitet er foruden et lokalt også et nationalt/internationalt mål og har en sammenhæng med det fortsatte grundlag for et bæredygtigt samfund.

Aarhus fortællingen

- **Aarhus - en god by for alle;** En by med plads til at udfolde sig. En by, hvor vi i fællesskab hjælper dem, der har brug for det. En by, hvor der er plads til forskellighed og mangfoldighed.
- **Aarhus - en by i bevægelse;** En by, hvor nye idéer dyrkes og prøves af i utraditionelle samarbejdsformer, og hvor ny teknologi udvikles og tages i anvendelse.
- **Aarhus - en by med handlekraft og fællesskab;** En by, hvor vi tager medansvaret for hele regionens udvikling på os. En by, hvor der er udsyn og skabes relationer både nationalt og internationalt. En by med ambitioner om både vækst, bæredygtighed og sammenhængskraft. En by fuld af vilje til fornyelse. En by, hvor medborgerskab er en værdi, og hvor vi hele tiden gentænker mulighederne for at leve i og udvikle vores by i fællesskab. En by, hvor vi sammen skaber rammerne for det gode liv.

Den politiske sundhedsaftale

Sundhedsaftalens overskrift; Mere sundhed i det nære, realiseres i SPARK.

Endvidere er det særligt følgende af sundhedsaftalens mål, der kan løftes i SPARK:

- Flere borgere bevarer tilknytning til arbejdsmarkedet/uddannelse i forbindelse med sygdom
- Den sociale ulighed i sundhed mindskes
- Bedre sundhed for borgere, som er socialt udsatte
- Bedre sundhed for børn og unge
- Bedre sundhed for borgere med psykisk sygdom

Kommuneplan og planstrategi

Kommuneplan og Planstrategi indeholder følgende relevante punkter for SPARK:

En by i bevægelse og en god by for alle

- Rammen for det gode liv. Et rum for sociale aktiviteter og udfoldelse for alle, der sikre sammenhængskraft, bæredygtighed, fællesskab og forskellighed.
- Samarbejde mellem offentlig og private aktører med mulighed for vækst og eksport.

En god by er en miljømæssig og social bæredygtig by

- Når byen udvikler sig, skal der være fokus på særlige behov hos disse og andre grupper – samtidig med at sammenhængskraften i samfundet bevares, og der ikke skabes ubalancer, ghettodannelser m.v.
- Det grønne og naturen har stor betydning for borgerne i Aarhus Kommune – især tæt på boligen

En god by er en sund by

- Byudviklingen skal fremme mulighederne for at leve sundt. Byudviklingen skal understøtte en fortsat udvikling af en sikker, tryk og sund by. Der skal blandt andet gives gode muligheder for at bevæge sig i det offentlige rum og for at dyrke motion og idræt.

Handicappolitik - Aarhus for alle

Handicappolitikken er central i forhold til SPARK

Formålet med Handicappolitikken er at fortsætte arbejdet med at sikre ligestilling, lige muligheder og respekt for borgere med handicap i Aarhus Kommune – og herved understøtte Aarhus Kommunes vision om "Aarhus – en god by for alle".

Aarhus Kommunes handicappolitik starter sådan; I Aarhus ønsker vi, at borgere med handicap – på linje med alle andre borgere – skal opleve at være værdsatte medborgere og have lige muligheder for at bruge byen.

Visionen slutter sådan: For at skabe en by med plads til alle, skal vi arbejde sammen på tværs. Det offentlige, det private, de frivillige og resten af samfundet skal sammen arbejde for at skabe en by for alle. Alles viden og engagement skal forenes, i en stadig bestræbelse på at gentænke og nytænke rammerne for det gode liv.

SPARK kan bidrage til at opfylde intentionerne handicappolitikken. Fx er det et mål, at bymiljøet indrettes på en måde, så det er inkluderende og tilgængeligt for alle.

7.2 SPARK i et regionalt perspektiv

I dette afsnit beskrives tre specifikke regionale strategier, der er relevante for SPARK, og der konkluderes til slut i afsnittet på disse strategier i forhold til sammenhæng og perspektiver for SPARK.

Region Midtjyllands Vækst- og udviklingsstrategi 2015-2025

I udkastet til Region Midtjyllands Vækst- og udviklingsstrategi arbejdes der med fire globale udfordringer. Heraf er det særlig udfordringen omkring Klima og ressourcer samt den proaktive indsats i forbindelse med klimatilpasning, der er relevant i SPARK sammenhæng. Fx nævnes på side 6:

I Region Midtjylland har klimaforandringerne, og de større vandmængder været omdrejningspunktet for et tæt samarbejde mellem region og kommuner. Arbejdet vil fortsætte, og vi skal nu sætte vores viden i spil og sammen med erhvervslivet udvikle nye produkter og flere jobs.

De beskrevne afsnit vedrørende bæredygtighed og omstilling falder godt i tråd med planerne i SPARK bl.a. med hensyn til, at udvikle og afprøve nye modeller til drift af anlægget. Men også udkastets fokus på kronisk sygdom og det sociale område matcher SPARK's intentioner, ligesom fokus på vækst og eksport af nye faciliteter og produkter ligger fint i tråd med Region Midtjyllands strategi.

Endvidere er der sammenhæng mellem udkastets spot på viden, forskning, innovation og samarbejde på tværs for at skabe udvikling og SPARK-projektet, der netop realiserer og bygger på disse værdier.

Region Midtjyllands Vækst- og udviklingsstrategi 2015-2025 skal afløse nedenstående Lokal Agenda 21 – Strategi og handlingsplan 2012-2015

Lokal Agenda 21 – Strategi og handlingsplan 2012-2015

I relation til SPARK har Lokal Agenda 21 fokus på bl.a. bæredygtighed, samarbejde, nytænkning og klimatilpasning.

Endvidere betragter Agendaen regnvand som en ressource (side 29 og 30) og har som mål at dette bruges til vanding og køling samt at overskuddet nedsiver lokalt, så det ikke belaster afløbssystemet.

Konklusionen på de relevante regionale strategier og politikker i forhold til SPARK er: SPARK skal gerne ses i lyset af anbefalingerne i den seneste Agenda 21 plan.

Regionsrådet vil gerne sikre, at regionen arbejder med klimasikring/tilpasning af deres ejendomme. Dette dels for at sikre værdier og samtidig for at optræde som forbillede for omgivelserne.

Regionen vil fremstå som en ansvarlig nabo, der ikke sender problemer videre nedstrøms. Regionen vil endvidere tænke løsninger ind, der tilgodeser det urbane og naturlige vandkredsløb.

Regionen vil hæve ambitionsniveauet og efterspørge nye løsninger ud fra en helhedsorienteret bæredygtig betragtning. Regionen vil søge løsninger på udfordringer med mange facetter og dermed løsninger, der er multifunktionelle og løser mere end et problem.

Regionen vil med sin efterspørgsel inspirere erhvervslivet til at udvikle og producere nye løsninger, som også vil blive efterspurgt på et internationalt marked. Det kan være at projektet bliver dyrere med den rigtige løsning, men når man arbejder helhedsorienteret er der mulighed for at få finansiering fra flere kilder, og samtidig er løsningen billigere for den enkelte interesse.

Det færdige projekt må gerne fremstå som et udstillingsvindue for bæredygtige helhedsorienterede løsninger og dermed være et udstillingsvindue, hvorfra man kan inspirere andre.

Vi vil i SPARK gerne stille områder til rådighed for demonstration af nye metoder. Dette kan være permeable belægninger, hvor der i øjeblikket er barrierer, som gerne må undersøges i fht. virkningsgrader, driftsudgifter, vandkvalitet mm. Belægninger kan både være veje, stier, fortove og pladser.

8. SPARK Organisering

8.1 Udviklingsprojektets samarbejdspartnere er:

- MarselisborgCentret
- Region Midtjylland
- Aarhus Kommune
- Aarhus Vand
- Realdania

Der er etableret en styregruppe på tværs af tre magistrater i Aarhus Kommune; Magistraten for Sundhed og Omsorg (MSO) Magistraten for Teknik og Miljø (MTM) og borgmesterens afd. samt Region Midtjylland, Aarhus Vand og Realdania, som har bidraget til at udvikle projektet.

Styregruppen i projektet er:

- Anne Mette Gjeraa, Projektchef, Realdania
- Christian Boel, Konstitueret koncerndirektør, Region Midtjylland
- Claus Pedersen, Chef, Center for Byens Anvendelse, MTM, Aarhus kommune
- Gustav Brade, Projektleder, Realdania
- Hosea Dutschke, Direktør Sundhed og Omsorg, MSO, Aarhus Kommune
- Jan Johansen, Områdechef, MarselisborgCentret
- Lars Schrøder, Administrerende direktør, Aarhus Vand
- Niels Højberg, Stadsdirektør, Aarhus Kommune

Den nedsatte styregruppe har det overordnede ansvar for projektkonkurrencens – og siden projektets gennemførelse. Realdania har deltaget i udviklingen af projektet, men ikke behandlet ansøgning om midler til hovedprojekt, hvorfor deres rolle i styregruppen endnu ikke er afklaret.

Styregruppen skal bidrage til koordinering af projektet, og skal sikre en samlet forankring af dette hos samarbejdspartnere og i alle relevante forvaltninger og afdelinger i Aarhus Kommune og Region Midtjylland. Endvidere er styregruppens opgaver at:

- Godkende udbudsstrategi, herunder konkurrenceform og overordnede betingelser
- Godkende konkurrencens tidsplan
- Godkende budget for konkurrenceforløb
- Godkende udbudsmateriale
- Indstille til gennemførelse af projekterne med den toltalrådgiver, der udpeges som endelig vinder.

Der etableres endvidere en projektgruppe/referencegruppe, der leverer bidrag til fælles dokumenter og konkurrencemateriale. Projektgruppen indstiller materiale til godkendelse i styregruppen.

Projektarbejdsgruppen består af:

- Anne Laustsen, Aarhus Vand
- Susanne Egelund, Center for Byens Anvendelse, MTM, Aarhus Kommune

- Jan Sau Johansen, MarselisborgCentret
- Ole Mygind, MarselisborgCentret
- Carsten Kronborg, Byggeri og Ejendomme, Region Midtjylland
- Birte Tjørnelund, Koncernøkonomi, Region Midtjylland
- Søren Kristensen, Sundhed og Omsorg, MSO, Aarhus Kommune
- Peter Rasmussen, Borgmesterens Afdeling, Aarhus Kommune
- Jes Bak Sørensen, Sundhed og Omsorg, MSO, Aarhus Kommune
- Lene Søgaard, Sundhed og Omsorg, MSO, Aarhus Kommune
- Rolf Johnson, Miljø, Region Midtjylland

Ad hoc-grupper kan oprettes efter behov, og der skal tilknyttes rådgivere til projektet.

Projektledelse

Der oprettes et projekt- og konkurrencesekretariat med base i Region Midtjylland, Byggeri og Ejendomme, som skal forestå ledelsen af projektet i alle faser.

Byggeri og Ejendomme, Region Midtjylland dedikerer en projektleder blandt afdelingens medarbejdere, som efter behov trækker på kontorets øvrige medarbejdere.

Der etableres med reference til projekt- og konkurrencesekretariatet en ekstern gruppe, der udarbejder konkurrenceprogrammet, som indeholder projektets idé og visionsoplæg, udbudsproces samt formalia vedrørende tidsplan mv.

Der skal afsættes et beløb til drift af projektsekretariatet og til betaling af ekstern rådgivning i forbindelse med projektkonkurrencen.

SPARK faseplan

Gennemførelse af kortlægning, foranalyser og afrapportering er gennemført.

- Fase 1: Oktober 2015 - December 2015
 Beslutningsfase
 Organisationsplan
 Etablering af konkurrencesekretariat og projektledelse
 Afklaring af fremtidig drift
 Økonomisk afklaring samt politisk behandling
 Ansøgning til fonde indsendes som afslutning på fase 1 og i begyndelsen af fase 2
- Fase 2: Januar 2016 – ultimo 2016
 Etablering af bygherrerådgivning
 Udarbejdelse af konkurrenceprogram
 Gennemførelse af konkurrence- og innovationsproces
 Gennemførelse af udbud
 Valg af eksterne rådgivere
- Fase 3: 2017 - 2019
 Etablering af SPARK

9. SPARK Økonomi og drift

Finansieringsplan for SPARK

Forventet bidrag gennem fondsansøgninger mio. kr. 15.0 – 30.0

Samlet anlægsfinansiering mio. kr. 35.0 – 50.0

Anlægsbudget for projektet i hovedtal.

Konkurrence	mio. kr. 2.5
Projektledelse	mio. kr. 1.5
Anlæg	mio. kr. 30.5
Formidling	mio. kr. 0.5

Fremtidig drift:

Anlægget vil fremadrettet blive drevet af MarselisborgCentret og driftsomkostninger vil blive indarbejdet i centrets budgetter.

Desuden overvejes forskellige modeller for finansiering af driften herunder: brugerbetaling, sponsoraftaler, frivillig involvering m.m. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at give et kvalificeret bud på, hvad de fremtidige omkostninger vil beløbe sig til, men driftsomkostninger indenfor den anførte budgetramme vil kunne imødekommes.

Partnerskabsaftaler

Der udarbejdes partnerskabsaftaler med følgende organisationer:

Økonomisk funderede aftaler:

1. Magistraten for Sundhed og Omsorg, Aarhus Kommune
2. Magistraten for Teknik og Miljø, Aarhus Kommune
3. Borgmesterens Afdeling
4. Aarhus Vand
5. Region Midtjylland

Overdragelse af anlæg og drift

1. Aarhus Brandvæsen vedrørende bunkersanlæg
2. Crecea vedrørende haveanlæg mod Marselis Boulevard
3. Center for Byens Anvendelse vedrørende parkanlægget og byhaverne

Involvering i etablering samt fremtidig anvendelse

1. Partnerkredsen i MarselisborgCentret
2. Beboergrupperinger og institutioner fra lokalområdet
3. Øvrige?